

Сергій ТИЦЬКИЙ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

**Вплив боротьби за великокнязівську владу у Великому князівстві
Литовському
на Першу Українську колонізацію Дикого поля
(кінець XIV – перша половина XV століття)**

Актуальність. Сучасна велика російсько-українська війна з зростаюча воєнно-політична загроза країна Балтії з боку Росії надзвичайно актуалізує історичних досвід спільної боротьби литовського, українського і білоруського народів великоросійській експансії. Мета . Окреслити основні впливи політичної боротьби у Великому князівстві Литовському 1370-х - 1440 років на соціально-економічні і політичні процеси, які відбувалися на території Дикого поля в умовах Першої української колонізації. Хронологічні межі . Нижня дата дослідження – 1362 рік. Верхня межа дослідження – 1440 рік. Історіографія. Існує достатньо давня традиція вивчення перебування українських земель в складі Великого князівства Литовського. Протягом XIX століття в ній окреслилися дві течії: російська та українська. Наприкінці XIX століття формується литовська історіографічна традиція вивчення історії середньовічної Литви в контексті взаємодії литовського державотворчого елементу з білоруським, українським і російським, а на початку XX століття – білоруська, започаткована переважно М. Довнар-Запольским. Саме представники цих чотирьох напрямків внесли протягом XX – початку XXI століть основних внесок у дослідження середньовічної Литовської держави як політичного об'єднання литовської, білоруської та української народностей. Однак досліджень запропонованої проблеми до сьогодні немає. Вивчення документів і публікацій дозволили прийти до наступних висновків. До сьогодні колонізаційні процеси, які відбувалися протягом другої половини XIV – першої половини XV століття на землях Дикого поля, практично не вивчаються в їх комплексі. Поза увагою істориків Східної Європи залишається вплив боротьби за великокнязівську владу у Великому князівстві Литовському на соціально-економічні і політичні процеси на території Дикого поля, так і вплив колонізаційного руху на цю боротьбу. У контексті цих взаємовпливів можна виділити кілька етапів: 1-й - кінець 1370-х - початок 1390-х рр., 2-й - друга половина 1390-х - початок 1400-х, 3-й – 1410-ті - 1420-ті рр., 4-й – 1930 – 1440 рр. Вирішення відповідної проблеми є перспективним і суттєво важливим у подальших дослідженнях литовських та українських істориків.

Ключові слова: українська колонізація, Дике поле, громадянські війни, Литва, Україна.